

**GIZARTEKO SOLIDARITATEA FINANTZATZEKO
ZERGA-POLITIKARAKO NEURRIAK**

ELA, 2011ko apirilaren 18a

0- SARRERA

Gizarte ereduari dagokionez, Hego Euskal Herriaren eta Europako Batasunaren arteko desberdintasun nagusiak gizarte-babes maila eta presio fiskala dira, biak ere berton askoz apalagoak. Bi kontuon arteko harrremana ezin estuagoa da.

Hain zuzen, EAEn:

- Gizarte-babesera bideratzen diren baliabide ekonomikoak BPGaren %19 dira, eta Europako Batasunean (EB), berriz, batez beste %27. Honek urtean 5.200 milioi euroko hutsunea eragiten du.
- Presio fiskala BPGaren %31ekoa da, eta EBn batez beste %41ekoa. Aldea urtean 6.400 milioi eurokoa da.

ELAk salatu izan du euskal erakundeen politika fiskala. EAEn foru-aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak hainbat erreforma eginda errenta altuei eta kapitalari zergak jaitsi dizkiete, eta laneko ez diren errententzat progresibitatea ezabatu egin dute. Honi gehitu egin beharko genioke soldatapeko ez diren errentetan dagoen iruzur fiskalarekiko utzikeria; ondorioz, euskal ogasunak urtez urte milaka milioi euro galtzen dute, gizarte-gastura bideratu beharko liritekeen milioiak.

Politika fiskal honek desberdintasuna dakar, aberastasuna biltzea eta metatzea, eta finantza-espekulazioa errazten du. Hots, politika fiskalak ere eragin zuzena izan du egungo krisiaren sorreran.

Politika hori salatzearekin batera, ELAk neurri konkrituak eskatu izan ditu zerga-sistema justuago eta solidarioagoa izan dadin. Agiri honetan neurriotako batzuk gogoratuko ditugu, eta ahal den kasuetan izango luketen eragin ekonomikoa zehaztuko dugu.

I- ZENBAIT NEURRI ETA BALIOESPEN EKONOMIKOA

A) NEURRI KONKRETUAK

Politika fiskala aldatzea posible eta beharrezkoa da. ELAk sarri aldarrikatu du iruzur fiskalari jazarri egin behar zaiola eta azken urteotan errenta altuetan, enpresa- eta kapital-errentetan izan diren zerga jaitsierak itzularazi. Honi dagokionez, beharrezkoa da:

Iruzur fiskalari jazartzea

Datu ofizialek ezkutatu egiten dute iruzurraren jazarpenera medio zenbat diru bildu den; bada, datu horien arabera, EAEn:

- PFEZean laneko errentak ditugunok batez beste urteko 21.274 euroko diru-sarrerak aitortzen ditugu, eta jarduera enpresarial edo profesionalak egiten dituztenek, berriz, 13.141 eurokoak; honek agerian uzten du dagoen iruzurra.

- Halaber, 2007. urteko Sozietateen Zergako 10 aitorpenetik ia 7tan enpresek adierazi zuten galerak zituztela, etekinik ez zutela lortu edota irabazia 6.000 euroz pekoa izan zela (eta urte hartan, datuak ditugun azkenekoan, ez zegoen krisi ekonomikorik).

Soldatapeko ez diren errentetan dagoen iruzur fiskal izugarriari jazartzeko honakoa behar da:

- Soldatapeko ez diren errenta guztiak (PFEZ, Sozietateen Zerga eta BE-Zean) iruzurra iraungitzeko epea baino lehenago ikuskatu (hots, orain urtean ikuskatzen den %1 eskas horretatik %20ra gehitu).
- Giza-bitartekoak gehitu, ikuskatzeko beharrezana asko handituko baita.

PFEZ

PFEZari dagokionez, ELAk hau eskatzen du:

- Zergaren eskalan galdutako progresibitatea berreskuratzea. Hau aldatu egin beharko litzateke: errenta apalenei aplikatu beharreko tipoa jaitsi (hau igo egin dute) eta errenta altuenei igo. Hain zuzen, egungo %45eko tasa marjinala duela zenbait urte zegoen %56era itzuli beharko litzateke.
- Tratu bera ematea errenta mota guztiei, hots, kapital-errententzako pribilegioa bertan behera uztea, tasa finko bat ordaintzen baitute, tarifa orokorrekoa baino apalagoa. Diru-sarrera guztiek tratu bera izan behar dute. Zerga-oinarri bakarra ezarri behar da, zerga-tasa bereziak alde batera utzita.

Sozietateen Zerga

Sozietateen Zergari dagokionez, ELAk honakoa eskatzen du:

- Sozietateen Zergan tasa nominal bakarra ezartzea, %35.
- Zerga-kenkariak zeharo murriztea, ezartzen den benetako tasa nominalaren erdira jaisten baitute.

Ondarearen gaineko Zerga

- Ondarearen gaineko Zerga berrezarri egin behar da, eta foru-ogasunek ezabatu zutenean baino zorrotzagoa izan behar du.

Parte hartze sozialeko bideak

- Foru-ogasunek eta Eusko Jaurlaritzak gaur arte zerga-politika erabakitzerakoan ukatu egin dute parte hartze sindikal eta sozialaren aukera. Egoera hau zuzendu beharra dago; parte hartzean oinarritutako prozesu bat egin behar da, eta hor sindikatuek ere zer esana izango dute. Politika fiskala gizarteari kontsultatu egin behar zaio. ELAk EGABen zuen parte hartzea eteteko erabakia besteak beste erakunde honi gai fiskalei buruzko kontsultarik egiten ez zitzaiolako hartu zuen.

B) NEURRI BATZUREN BALIOESPEN EKONOMIKOA

EAEko ogasunen informazio eta gardentasun gabezia eragozpen handia da neurri baliu ekonomiko ezagutzeko. Halere, balioespen bat eginda zenbait kasutan asko hurbil gaitzke Foru-Aldundiek urtean bilduko luketen diru kopurura. Datuak eskandaluzkoak dira, eta agerian uzten dute zenbateko tartea dagoen bestelako fiskalitate bat ezartzeko, herritarren beharrezkoen mesedetan egongo litzatekeen fiskalitatea.

ELAko Azterketa Bulegoak balioetsi ahal izan duenez,

- enpresa-jarduera eta jarduera profesionaletan dihardutenek PFEZean laneko errentetan aitortzen diren batez-besteko diru-sarrerak aitortuz gero, PFEZean urteko 282 milioi gehiago bilduko litzateke, eta BEZarekin 250 milioi gehiago, PFEZeko iruzurrak BEZean ere iruzurra egotea baita-
kar.
- PFEZeko tasa marjinal maximoa %45etik %56ra igoko balitz (tarifan beste aldaketarik gabe) urtean 291 milioi euro gehiago bilduko litzateke. Honek esan nahi du diru-sarrera handienak aitortzen dituztenek batez beste orain baino ia 10.000 euro gehiago ordainduko luketela.
- EAEko ogasunek kendu zuten Ondarearen gaineko Zerga berriz ezarrita urtean 180 milioi gehiago bilduko litzateke.
- Sozietateen gaineko Zergaren tasa nominala %35ean ezarriz gero, 900 milioi euro gehiago bilduko litzateke urtean.

Beraz, balioetsi ahal izan ditugun neurriak aplikatzeak (beharrezko diren horien artean bakar batzuk izanagatik) urtean 1.903 milioi gehiago ekarriko luke zerga-bilketan.

II- ONDORIOAK

- Eredu fiskala eztabaida politikotik desagertu egin da. Honen arrazoia, bostere instituzionala osatzen duten alderdi politikoek politika horiei buruz daukaten adostasuna. ELAk benetako eztabaida egotea eskatzen du (politikoa, soziala eta parte hartzean oinarritutakoa), non alternatiba desberdinak aintzat hartuko diren.
- ELAk ez du onartzen aukera bakarra dagoenik, hots, egungo politika fiskala aplikatu eta defizit publikoa gehitzeko aukera baztertzea. Bide honi jarraituta, batetik, uko egiten zaio egungo gabezia sozial handiak osatzeari eta, bestetik, onartu egiten da etorkizunean gizarte-estaldura eta prestazioak berriro murriztuko direla.
- Politika fiskala goitik behera aldatu behar da, aberastasuna era justuago eta solidarioagoan banatzeko tresna izan dadin, eta zergekin gizarteko solidaritatea finantza dadin. Aberastasuna badago; kontua da orain arte baino askoz hobeto banatzea.